

Lykkens Kalosker

Hans Christian Andersen (1805-1875)

Udgivet 1838

I. En Begyndelse

Enhver Forfatter har i sin Skrive- og Fremstillingsmaade noget Særegent; de som ikke ynde ham pege strax paa dette, trække paa Skuldrene og sige: »Der har vi ham igjen!« Jeg veed meget godt, hvorledes jeg kan bevirke denne Bevægelse og Yttring, det vil skee strax, naar jeg her begynder, som jeg har tænkt paa at ville det, nemlig: Rom.har sin Corso, Neapel sin Toledo, - see der have vi Andersen igjen, sige de, men jeg maa alligevel blive ved - Kjøbenhavn har sin Østergade. Paa denne ville vi blive. Indenfor i et af Husene ikke langt fra Kongens Nytorv var indbudt et Selskab, et meget stort Selskab, for, som mange gjøre det, at erholde Abonnements Billetter paa de Andres gjensidige Indbydelser. Den ene Halvdeel sad allerede ved Spillebordene, den anden Halvdeel ventede paa Resultatet af Fruens: ja, nu skulde vi see til at finde paa noget! Saavidt var man og Samtalen begyndte at krystallisere sig som den kunde. Blandt andet faldt ogsaa Talen paa Middelalderen; Enkelte ansaae denne for langt interessantere end vor Tid, ja Justitsraad Knap forsvarede saa ivrig denne Mening, at Fruen strax gik over paa hans Partie og begge ivrede da mod Ørstedes Afhandling i Almanaken om gamle og nye Tider, hvori vor Tidsalder i det Væsentlige sættes øverst. Justitsraaden ansaae Kong Hans's Tid for den ædleste og lykkeligste.

Medens dette var Stof for Samtalen, der kun øieblikkelig blev afbrudt ved Ankomsten af et Dagblad, som ingenting indeholdt, der var værd at læse, ville vi begive os ud i Forværelset, hvor Overtøi, Stokke og Kalosker havde Plads. Her sad to Piger, en ung og en gammel; man skulde troe, at de vare komne, for at følge deres qvindelige Herskab hjem, men betragtede man dem lidt nøiere, begreb man snart, at de ikke vare simple Tjenestetyender; dertil vare Formerne altfor ædle, Huden for fiin og Klædernes Snit for dristigt. Det var to Feer, den yngste var vel ikke Lykken selv, men en af hendes Kammerjomfruers Kammerpiger, der bringe de mindre Lykkens Gaver omkring; den ældre saa noget mørk ud, det var Sorgen, hun gaaer altid selv i egen høie Person sine Ærinder, saa veed hun, at de blive vel udførte.

De fortalte hinanden, hvor de denne Dag havde været; den Lykkens Udsendte havde endnu kun expederet nogle ubetydelige Ærinder, som at frelse en ny Hat fra Regnskyl, skaffe en ærlig Mand en Hilsen af et fornemt Nul o.s.v. men hvad hun endnu havde tilbage var noget ganske Ualmindeligt.

»Jeg maa da fortælle,« sagde hun, »at det er min Geburtsdag idag, og til Ære for denne er mig betroet et Par Kalosker, som jeg skal bringe Menneskeheden. Disse Kalosker have den Egenskab, at Enhver, som faaer dem paa, øieblikkelig er paa det Sted eller i den Tid, hvor han helst vil være, ethvert Ønske med Hensyn til Tid, Sted eller Væren bliver strax opfyldt, og Mennesket saaledes endelig engang lykkelig herneden!«

»Jo, det kan Du troe!« sagde Sorgen, »han bliver saare ulykkelig og velsigner det Øieblik, han igjen er fri for Kaloskerne!«

»Hvor vil du hen!« sagde den Anden, »nu stiller jeg dem her ved Døren, Een tager Feil og bliver den Lykkelige!«

See det var den Samtale.

II. Hvorledes det gik Justitsraaden.

Det var sildigt; Justitsraad Knap, fordybet i kong Hans's Tid, vilde hjem og Skiæbnen styrede det saa, at han, istedet for sine Kalosker, fik Lykkens paa og traadte nu ud paa Østergade; men han var ved Kaloskernes Tryllekraft traadt tilbage i Kong Hans's Tid, og derfor satte han Foden lige ud i Dynd og Mudder paa Gaden, eftersom der da endnu ikke fandtes Brolægning.

»Det er jo forfærdeligt, hvor sølet her er!« sagde Justitsraaden. »Hele Fortouget er væk og alle Lygterne slukkede!«

Maanen var endnu ikke kommet høit nok op, Luften desuden temmelig tyk, saa alle Gienstande rundtom flød i hinanden ved dette Mørke. Paa det nærmeste Hjørne hang imidlertid en Lanterne foran et Madonnabillede, men den Belysning var saa godt som ingen, han bemærkede den først, i det han stod lige derunder og hans Øine faldt paa det malede Billede med Moderen og Barnet.

»Det er nok,« tænkte han, »et Kunstkabinet, hvor de have glemt at tage Skildtet ind!«

Et Par Mennesker, i Tidsalderens Dragt, gik ham forbi.

»Hvordan var det de saae ud! de kom nok fra Maskerade!«

Pludselig lød Trommer og Piber, stærke Blus lyste; Justitsraaden standsede og saae nu et forunderligt Tog passere forbi. Allerforrest kom en heel Trop Trommeslagere, som ret artigt behandlede deres Instrument, dem fulgte Drabanter med Buer og Armbøsser. Den Fornemste i Toget var en geistlig Mand. Forbauset spurgte Justitsraaden, hvad dette havde at betyde og hvo denne Mand var.

»Det er Sjællands Biskop!« svarede man.

»Herre Gud, hvad gaaer der af Bispen?« sukkede Justitsraaden og rystede med Hovedet, Bispen kunde det dog umuligt være. Grundende herover og uden at see til Høire eller Venstre gik Justitsraaden gennem Østergade og over Høibroplads. Broen til Slotspladsen var ikke at finde, han skimtede en sid Aabred og stødte endelig her paa to Karle, der laae med en Baad.

»Vil Herren sættes over paa Holmen?« spurgte de.

»Over paa Holmen?« sagde Justitsraaden, der jo ikke vidste i hvilken Tidsalder han vandrede, »jeg vil ud paa Christianshavn i lille Torvegade!«

Karlene saae paa ham.

»Siig mig bare, hvor Broen er!« sagde han. »Det er skjændigt, her ingen Lygter ere tændte, og saa er det et Søle, som om man gik i en Mose!«

Jo længer han talte med Baadsmændene, des uforstaaeligere bleve de ham.

»Jeg forstaaer ikke jeres bornholmsk!« sagde han tilsidst vred, og vendte dem Ryggen. Broen kunde han ikke finde; Rækværk var der heller ikke! »Det er en Skandale, som her seer ud!« sagde han. Aldrig havde han fundet sin Tidsalder elendigere, end denne Aften. »Jeg troer, jeg vil tage en Droske!« tænkte han, men hvor var Droskerne? Ingen var at see. »Jeg faaer gaae tilbage til Kongens Nytorv, der holde vel Vogne, ellers kommer jeg nok aldrig ud paa Christianshavn!«

Nu gik han da til Østergade og var næsten igjenem den, idet Maanen brød frem.

»Herre Gud, hvad er det for et Stillads de har stillet op!« udbrød han, ved at see Østerport, som paa den Tid havde Plads for Enden af Østergade.

Imidlertid fandt han dog en Laage, og gennem denne kom han ud paa vort Nytorv, men det var en stor Enggrund; enkelte Buske ragede frem og tvers over Engen gik en bred Kanal eller Strøm. Nogle usle Træboder for de hollandske Skippere, efter hvilke Stedet havde Navnet Hallandsaas, laae paa den modsatte Bred.

»Enten seer jeg fata morgana eller jeg er fuld!« jamrede Justitsraaden. »Hvad er dog dette! hvad er dog dette?«

Han vendte om igjen i den faste Tro, at han var syg; i det han kom ind i Gaden, betragtede han Husene lidt nøiere, de fleste vare Bindingsværk og mange havde kun Straatag.

»Nei, jeg er slet ikke vel!« sukkede han, »og jeg drak dog kun et Glas Punsch! men jeg kan ikke taale det! og det var ogsaa inderligt galt, at give os Punsch og varm Lax! det skal jeg ogsaa sige Agentinden! Skulde jeg gaae tilbage igjen og sige, hvorledes jeg har det! men det er flaut! og mon de ere oppe endnu!«

Han søgte efter Gaarden, men den var ikke til at finde.

»Det er dog forfærdeligt! jeg kan ikke kjende Østergade igjen! ikke een Boutik er der! gamle, elendige Rønner seer jeg, som om jeg var i Roeskilde eller Ringsted! Ak jeg er syg! det kan ikke hjælpe at genere sig! Men hvor i Verden er dog Agentens Gaard? Den er ikke sig selv mere! men derinde ere dog Folk oppe; ak! jeg er ganske vist syg!«

Nu stødte han paa en halvaaben Dør, hvor Lyset faldt ud gennem Sprækken. Det var et af den Tids Herbergeersteder, en Art Ølhuus. Stuen havde Udseende af de holsteenske Diler; endeel Godtfolk, bestaaende af Skippere, kjøbenhavnske Borgere og et Par Lærde sad her i dyb Diskurs ved deres Kruus og gav kun liden Agt paa den Indtrædende.

»Om Forladelse,« sagde Justitsraaden til Vertinden, som kom ham imøde, »jeg har faaet saa inderlig ondt! vil De ikke skaffe mig en Droske ud til Christianshavn!«

Konen saa paa ham og rystede med Hovedet; derpaa tiltalte hun ham i det tydske Sprog. Justitsraaden antog, at hun ikke kunde den danske Tunge og fremførte derfor sit Ønske i Tydsk; dette tilligemed hans Dragt bestyrkede Konen i, at han var en Udlænding; at han befandt sig ilde, begreb hun snart og bragte ham derfor et Kruus Vand, rigtignok noget brak, hentet ude fra Brønden.

Justitsraaden støttede sit Hoved paa sin Haand, trak Veiret dybt og grundede over alt det Sælsomme omkring sig.

»Er det 'Dagen' for iaften,« spurgte han ganske mekanisk, idet han saa Konen flytte et stort Papir.

Hun forstod ikke, hvad han meente, men rakte ham Bladet, det var et Træsnit, der viste et Luftsyn, seet udi den Stad Cöln.

»Det er meget gammelt!« sagde Justitsraaden, og blev ganske oprømt ved denne Antiquitet. »Hvor er De dog kommet over det sjeldne Blad? Det er meget interessant, skjøndt det Hele er en Fabel! man forklarer slige Luftsyn ved at det er Nordlys, man har seet; rimeligviis fremkommer de ved Electriciteten!«

De som sad nærmest og hørte hans Tale, saa forundrede paa ham og Een af dem reiste sig, tog ærbødigt Hatten af og sagde med den alvorligste Mine: »I er vist en meget lærd Mand, Monsieur!«

»O, nei!« svarede Justitsraaden, »jeg kan tale med om et og andet, som man jo skal kunne det!«

»Modestia er en skjønn Dyd!« sagde Manden, »iøvrigt maa jeg sige til Eders Tale: mihi secus videtur, dog suspenderer jeg gjerne her min Judicium!«

»Tør jeg ikke spørge, hvem jeg har den Fornøielse at tale med?« spurgte Justitsraaden.

»Jeg er Baccalaureus udi den hellige Skrift!« svarede Manden

Dette Svar var Justitsraaden fyldestgjørende, Titelen svarede her til Dragten; det er vist, tænkte han, en gammel Landsbyskolemester, en original Karl, som man endnu, stundom, kan træffe dem oppe i Jylland.

»Her er vel ikke locus docendi,« begyndte Manden, »dog beder jeg, I vil bemøie Eder med at tale! I har en stor Læsning vist i de Gamle!«

»O, ja saamænd!« svarede Justitsraaden, »jeg læser gjerne gamle nyttige Skrifter, men jeg kan ogsaa godt lide de nyere, kun ikke 'Hverdagshistorierne', dem have vi nok af i Virkeligheden!«

»Hverdagshistorier?« spurgte vor Baccalaureus.

»Ja, jeg mener disse nye Romaner man har.«

»O,« smilede Manden, »der er dog et stort Snille i dem og de læses ved Hoffet; Kongen ynder særdeles Romanen om Hr. Iffven og Hr. Gaudian, der handler om Kong Artus og hans Kjæmper ved det runde Bord, han har skjæmtet derover med sine høie Herrer!«

»Ja, den har jeg ikke læst endnu!« sagde Justitsraaden, »det maa være en ganske ny en, Heiberg har ladet udkomme!«

»Nei,« svarede Manden, »den er ikke udkommet ved Heiberg, men ved Godfred von Gehmen!«

»Saa det er Forfatteren!« sagde Justitsraaden, »det er et meget gammelt Navn! det er jo den første Bogtrykker, der har været i Danmark?«

»Ja, det er vor første Bogtrykker!« sagde Manden. Saaledes gik det ganske godt; nu talte en af de gode Borgermænd om den særdeles Pestilense, der havde regjeret for et Par Aar siden, og meente den i 1484, Justitsraaden antog, at det var Cholera Talen var om, og saa gik Diskursen ret godt. Fribytterkrigen 1490 laae saa nær, at den maatte berøres, de engelske Fribyttere havde taget Skibene paa Rheden, sagde de; og Justitsraaden, der ret havde levet ind i Begivenheden 1801, stemte fortræffeligt i med mod Engelskmanden. Den øvrige Tale derimod gik ikke saa vel, hvert Øieblik blev det gjensidig Bedemands-Stiil; den gode Baccalaureus var altfor uvidende, og Justitsraadens simpleste Yttringer klang ham igjen for dristige og for phantastiske. De saae paa hinanden, og blev det altfor galt, saa talte Baccalaureus Latin, i Haab om bedre at blive forstaaet, men det hialp dog ikke.

»Hvorledes er det med dem!« spurgte Vertinden, og trak Justitsraaden i Ærmet; nu kom hans Besindelse tilbage, i Samtalens Løb havde han reent glemt Alt hvad der var gaaet forud.

»Herre Gud, hvor er jeg!« sagde han og svimlede ved at betænke det.

»Klaret ville vi drikke! Mjød og Bremer-Øl,« raabte En af Gjæsterne, »Og I skal drikke med!«

To Piger kom ind, den ene havde to Couleurer i Huen. De skjænkede og neiede; Justitsraaden løb det iiskoldt ned af Ryggen.

»Hvad er dog dette! hvad er dog dette!« sagde han, men han maatte drikke med dem; de toge ganske artigt fat paa den gode Mand, han var meget fortvivlet, og da En af dem sagde, at han var

drukken, tvivlede han aldeles ikke paa Mandens Ord, bad dem bare om at skaffe sig en Droske, og saa troede de, han talte moskovitisk.

Aldrig havde han været i saa raat og simpelt Selskab, man skulde troe, Landet var gaaet tilbage i Hedendømmet, meente han, »det er det skrækkeligste Øieblik i mit Liv!« men i det samme opstod den Tanke hos ham, at han vilde bukke sig ned under Bordet og da krybe hen til Døren. Det gjorde han, men i det han var ved Udgangen, mærkede de Andre, hvad han havde for, de grebe ham ved Benene, og da, til hans gode Lykke, gik Kaloskerne af og - med disse, hele Trylleriet.

Justitsraaden saae ganske tydeligt foran sig en klar Lygte brænde, og bag denne en stor Gaard; Alt saae bekjendt og prægtigt ud, det var Østergade, som vi kjende den; han laae med Benene hen imod en Port, og lige overfor sad Vægteren og sov.

»Du min Skaber, har jeg ligget her paa Gaden og drømt!« sagde han. »Ja, det er Østergade! hvor velsignet lys og broget! Det er dog skrækkeligt, hvor det Glas Punsch maa have virket paa mig!«

To Minuter efter sad han i en Droske, som kørte til Christianshavn med ham; han tænkte paa den Angst og Nød, han havde overstaaet, og priste af Hjertet den lykkelige Virkelighed, vor Tid, der med alle sine Mangler dog var langt bedre, end den han nylig havde været i.

III. Vægterens Eventyr.

»Der ligger saamænd et Par Kalosker!« sagde Vægteren. »Det er vistnok Lieutenantens, som boer deroppe. De ligge lige ved Porten!«

Gjerne havde den ærlige Mand ringet paa og afleveret dem, thi der var Lys endnu, men han vilde ikke vække de andre Folk i Huset og derfor lod han være.

»Det maa være ganske luunt, at have et saadant Par Tingester paa!« sagde han. »De er saa linde i Læderet!« De sluttede om hans Fødder. »Hvor det dog er løierligt i Verden! nu kunde han gaae i sin Gode Seng, men see, om han gjør det! op og ned af Gulvet tridser han! det er et lykkeligt Menneske! han har hverken Mutter eller Rollingerne! hver Aften er han i Selskab, gid at jeg var ham, ja saa var jeg en lykkelig Mand!«

I det han udtalte Ønsket, virkede Kaloskerne, han havde taget paa, Vægteren gik over i Lieutenantens Væsen og Væren. Der stod han oppe i Værelset og holdt mellem Fingrene et lille rosenrødt Papir, hvorpaa var et Digt, et Digt af Hr. Lieutenanten selv; for hvo har ikke engang i sit Liv havt et lyrisk Øieblik, og nedskriver man da Tanken, saa har man Poesie. Her stod skrevet.

»Gid jeg var riig!«

*»Gid jeg var riig!« det bad jeg mangen Gang,
Da jeg endnu var knap en Alen lang.
Gid jeg var riig! saa blev jeg Officeer,
Fik mig en Sabel, Uniform og Fjer.
Den Tid dog kom, at jeg blev Officeer,
Men ingensinde var jeg riig, desværre!
Mig hjalp vor Herre!*

*Livsglad og ung, jeg sad en Aftenstund,
En syvaars Pige kyssede min Mund,
Thi jeg var riig paa Sagn og Eventyr,
I Penge derimod en fattig Fyr,
Men Barnet brød sig kun om Eventyr,*

*Da var jeg riig, men ei paa Guld desværre,
Det veed vor Herre!*

*»Gid jeg var riig!« er end min Bøn til Gud,
Nu er den syvaars Pige voxet ud,
Hun er saa smuk, saa klog, saa iegod,
Hvis hun mit Hjertes Eventyr forstod,
Hvis hun, som før - jeg mener, var mig god,
Dog jeg er fattig, derfor taus desværre,
Saa vil vor Herre!*

*Gid jeg var riig paa Trøst og Rolighed,
Da kom min Sorg ei paa Papiret ned!
Du, som jeg elsker, hvis Du mig forstaaer,
Læs dette, som et Digt fra Ungdoms Aar!
Det er dog bedst, hvis Du det ei forstaaer,
Jeg fattig er, min Fremtid mørk desværre,
Dig signe vil vor Herre!*

Ja, saadanne Digte skriver man, naar man er forelsket, men en besindig Mand lader dem ikke trykke. Her udtalte sig for os en af Livets Smerter, hvori der er Poesi, ikke hiin golde, som Digteren kun tør antyde, ikke udmale: Trang, den dyriske Nødvendighed efter at gribe, om ikke et Olden, saa dog et nedfaldet Blad af Brødtræet. I jo høiere Livsforhold man er sat, des større bliver Pinen. Trang er Livets stillestaaende Dynd, intet Skjønheds Billed afspejler sig deri; vi ville kun pege paa den stakkels Sommerfugl, som hænger fast ved Vingen. Lieutenant, Kjærlighed og Trang, det er en Trekant eller ligesaagodt, det Halve af Lykkens sønderbrudte Terning. Dette følte Lieutenanten ret levende, og derfor lagde han Hovedet mod Vindueskarmen og sukkede ganske dybt:

»Den fattige Vægter ude paa Gaden er langt lykkeligere end jeg! han kiender ikke hvad jeg kalder Savn! han har et Hjem, en Kone og Børn, der græde ved hans Sorg, glæde sig ved hans Glæde! o jeg var lykkeligere, end jeg er, kunde jeg gaae over i hans Væsen og Væren, gaae med hans Fordringer og Forhaabning, gennem dette Liv! ja, han er lykkeligere end jeg!«

I samme Øieblik var Vægteren igjen Vægter, thi det var ved Lykkens Kalosker han var gaaet over i Lieutenantens Væsen og Væren, men der, som vi saae, følte han sig endnu langt mindre tilfreds og foretrak netop hvad han selv nylig forkastede. Altsaa Vægteren var igjen Vægter.

»Det var en fæl Drøm!« sagde han, »men løierlig nok var den. Jeg syntes, at jeg var Lieutenant deroppe og det var slet ingen Fornøielse. Jeg savnede Mutter og Rollingerne, som ere færdige ved at kysse mig Øinene ud!«

Han sad igjen og nikkede, Drømmen vilde ham ikke ret ud af Tankerne, Kaloskerne havde han endnu paa Fødderne. Et Stjernesud spillede hen ad Himmelen.

»Der gik den!« sagde han, »der ere nok alligevel! jeg havde nok Lyst til at see de Tingester lidt nærmere, især Maanen, for den bliver da ikke borte mellem Hænderne. Naar vi døde, sagde Studenten, som min Kone vasker grovt for, flyve vi fra den ene til den anden. Det er en Løgn, men artigt nok kunde det været. Gid jeg maatte gjøre et lille Hop derop, saa kunde Kroppen gierne blive her paa Trappen!«

See, der ere nu visse Ting i Verden, man maa være meget forsigtig med at udtale, men dobbelt forsigtig bør man især være, dersom man har Lykkens Kalosker paa Fødderne. Hør bare, hvorledes det gik Vægteren.

Hvad os angaaer, da kjende vi næsten Alle Hurtigheden ved Damp, vi have prøvet den enten paa Jernbaner eller med Skibet henover Havet; dog denne Flugt er som Dovendyrets Vandring eller Sneglens Marsch i Forhold til den Hurtighed, Lyset tager; det flyver nitten Millioner Gange hurtigere end den bedste Veddøløber, og dog er Electriciteten endnu hurtigere. Døden er et electrisk Stød, vi faae i Hjertet; paa Electricitetens Vinger flyver den frigjorte Sjæl. Otte Minuter og nogle Secunder er Sollyset om en Reise af over tyve Millioner Mile; med Electricitetens Hurtigpost behøver Sjælen færre Minuter, for at gjøre samme Flugt. Rummet mellem Kloderne er for den ei større, end det i een og samme By er for os mellem vore Venners Huse, selv om disse ligge temmeligt skilte fra hinanden, imidlertid koster dette electriske Hjertestød os Legemets Brug hernede, dersom vi ikke, ligesom Vægteren her, have Lykkens Kalosker paa.

I nogle Secunder var Vægteren faret de 52,000 Mile til Maanen, der, som man veed, er skabt af et Stof, langt lettere end vor Jord, og er hvad vi ville kalde blød, som nysfalden Snee. Han befandt sig paa et af de utallige mange Ringbjerge, som vi kjende af Dr. Mèdlers store Kort over Maanen; indvendigt gik det ned i en Kiedel, lodret omtrent en dansk Miil; dernede laae en By, hvis Udseende vi alene kunne faae et Begreb om, ved at slaae Æggehvide i et Glas Vand; Materien her var ligesaa blød og dannede lignende Taarne med Kupler og seilformede Altaner, gjennemsigtige og svaiende i den tynde Luft; vor Jord svævede, som en stor dunkelrød Kugle, over hans Hoved.

Han blev strax vaer en Mængde Skabninger, som vistnok vare, hvad vi ville kalde Mennesker, men de saae ganske anderledes ud, end vi; en langt rigere Phantasie, end Pseudo-Herschels, havde skabt dem; bleve de opstillede i Geleed og saaledes afmalede, vilde man sige: det er en artig Arabesk! De havde ogsaa et Sprog, men ingen kan jo forlange at Vægterens Sjæl skulde forstaae det, alligevel kunde den det, thi vor Sjæl har langt større Evner, end vi troe; viser den os ikke i vore Drømme sit forbausende dramatiske Talent, enhver Bekjendt træder der talende op, saa aldeles i Characteren og med det samme Organ, i en Grad, at Ingen af os, vaagen, kan efterligne det. Hvorledes veed den ikke at tilbagekalde os Personer, vi i mange Aar ikke have tænkt paa; pludseligt fremtræde de i vore Drømme, saa livagtige, indtil de fineste Træk. Det seer i Grunden ængsteligt ud med den Sjæle-Hukommelse; hver Synd, hver ond Tanke vil den jo kunde repetere, da vil det komme an paa, om vi kunne gjøre Regnskab for hvert utilbørligt Ord i Hjertet og paa Læben.

Vægterens Siæl forstod saaledes meget godt Maanebeboernes Sprog. De disputerede om vor Jord og betvivlede, at den kunde være beboet; Luften maatte der være for tyk til at nogen fornuftig Maane-Skabning kunde leve der. De ansaae alene Maanen for at være beboet, den var den egentlige Klode, hvor de gamle Klodefolk boede.

De talte ogsaa om Politik, men det lille Danmark maa være forsigtigt, ikke støde Maanen for Hovedet, det store Rige, der kan gjøre sig ud til Beens, kaste os Stene i Hovedet, eller faae Østersøen til at løbe over. Vi ville derfor slet ikke høre paa, hvad der blev sagt, ikke sætte os i det mulige Tilfælde, at kunne sladdre af Skolen, vi søge ned til Østergade og see der, hvorledes Vægterens Legeme har det.

Livløst sad det paa Trappen, Morgenstjernen var faldet det ud af Haanden og Øinene saae op imod Maanen efter den ærlige Sjæl, som gik om deroppe.

»Hvad er Klokken Vægter?« spurgte en Forbigaaende. Men hvo der ikke svarte var Vægteren, saa knipsede Man ham ganske sagte paa Næsen, og der gik Balancen; Kroppen laae saa lang den var, Mennesket var jo dødt. Der kom en stor Forskrækkelse over alle hans Kammerater, død var og blev han; det blev meldt og det blev omtalt, og i Morgenstunden bar man Kroppen ud paa Hospitalet.

Det kunde nu blive en ganske artig Spads for Siælen, dersom den kom tilbage og efter al Sandsynlighed søgte Kroppen paa Østergade, men ingen fandt; rimeligviis vilde den vel først løbe

op paa Politikammeret, senere hen paa Adresse-Contoiret, at det derfra kunde efterlyses mellem bortkomne Sager, og tilsidst ud paa Hospitalet; dog vi kunne trøste os med, at Sjælen er snildest, naar den er paa sin egen Haand, Legemet gjør den kun dum.

Som sagt, Vægterens Krop kom paa Hospitalet, blev der bragt ind paa Renselses-Stuen, og det første man her gjorde var naturligviis at tage Kaloskerne af, og da maatte Sjælen tilbage; den tog strax Retning lige efter Legemet, og et Par Secunder efter var der Liv i Manden. Han forsikkrede, at det havde været den skrækkeligste Nat i hans Liv; ikke for to Mark vilde han have saadanne Fornemmelser igjen, men nu var jo det overstaaet.

Samme Dag blev han udskrevet igjen, men Kaloskerne bleve paa Hospitalet.

IV. Et Hoved-Moment. Et Deklamations-Nummer. En høist usædvanlig Reise.

Enhver Kjøbenhavner veed nu, hvorledes Indgangen til Frederiks Hospital i Kjøbenhavn seer ud, men da rimeligviis ogsaa nogle Ikke-Kjøbenhavnere læse dette ringe Skrift, maae vi give en kort Beskrivelse.

Hospitalet er skilt fra Gaden ved et temmeligt høit Gitter, i hvilket de tykke Jernstænger staae saa vidt fra hinanden, at der fortælles, at meget tynde Candidater skulde have klemt sig igjennem og saaledes gjort deres smaa Visiter ud. Den Deel af Legemet, der faldt vanskeligst at practisere ud, blev Hovedet; her, som tidt i Verden, vare altsaa de smaa Hoveder de lykkeligste. Dette vil være nok, som Indledning.

En af de unge Volonteurer, om hvem man kun i legemlig Henseende kunde sige, at han havde et tykt Hoved, havde just Vagt denne Aften; det var en skyllende Regn; dog uagtet begge disse Hindringer maatte han ud, kun et Qvarteer, det var ikke noget, syntes han, der var værd at betroe til Portneren, naar man kunde smutte mellem Jernstængerne. Der laae de Kalosker, Vægteren havde glemt; mindst tænkte han paa, at de vare Lykkens, de kunde være meget gode i dette Veir, han tog dem paa, nu var det, om han kunde klemme sig igjennem, aldrig før havde han forsøgt det. Der stod han nu.

»Gud give jeg havde Hovedet udenfor!« sagde han, og strax, skjøndt det var meget tykt og stort, gled det let og lykkeligt igjennem, det maatte Kaloskerne forstaae; men nu skulde da Kroppen ud med, her stod han.

»Uh, jeg er for tyk!« sagde han, »Hovedet havde jeg tænkt, var det Værste! jeg kommer ikke igjennem.«

Nu vilde han rask tage Hovedet tilbage, men det gik ikke. Halsen kunde han beqvemt bevæge, men det var ogsaa Alt. Den første Følelse var, at han blev vred, den anden, at Humeuret sank under Nul Grader. Lykkens Kalosker havde bragt ham i den skrækkeligste Situation, og ulykkeligviis faldt det ham ikke ind, at ønske sig fri, nei, han handlede og kom ikke af Stedet. Regnen skyllede ned, ikke et Menneske var at see paa Gaden. Portklokken kunde han ikke naae, hvorledes skulde han dog slippe løs. Han forudsaae, at her kunde han komme til at staae til Morgenstunden, saa maatte man da sende Bud efter en Smed, for at Jernstængerne kunde files over, men det gik ikke saa gesvindt, hele den blaa Drengeskole ligeoverfor vilde komme paa Benene, hele Nyboder arrivere, for at see ham staae i Gabestokken, der vilde blive Tilløb, ganske anderledes, end til Kjæmpe-Agaven ifjor. »Hu! Blodet stiger mig til Hovedet, saa jeg maa blive gall! - ja jeg bliver gall! o gid jeg var vel løs igjen, saa gik det vel over!«

See, det skulde han have sagt noget før, øieblikkelig, som Tanken var udtalt, havde han Hovedet frit, og styrtede nu ind, ganske forstyrret over den Skræk, Lykkens Kalosker havde bragt ham i.

Hermed maae vi slet ikke troe, at det Hele var forbi, nei - det bliver værre endnu.

Natten gik og den følgende Dag med, der kom ingen Bud efter Kaloskerne.

Om Aftenen skulde gives en declamatorisk Forestilling paa det lille Theater i Kannikestræde. Huset var propfuldt; mellem Declamations-Numerne blev givet et nyt Digt af H. C. Andersen, og da vi besidde denne Forfatters særdeles Velvillie, see vi os istand til at meddele samme; det bliver af Vigtighed for hvad siden følger. Titelen var:

Mosters Briller.

*Min Bedstemoders Klogskab er bekjendt,
Var man i »gammel Tid,« blev hun vist brændt.
Hun veed Alt hvad der skeer, ja meget meer,
Hun lige ind i næste Aargang seer,
Ja ind i »fyrgetyve«, det er noget,
Men hun vil aldrig rigtig ud med Sproget.
Hvad mon vel i det næste Aar vil see?
Hvad mærkeligt? Ja, jeg gad gjerne see
Min egen Skjæbne, Kunstens, Land og Riges,
Men Bedstemoder vil, sligt skal ei siges.
Jeg plaged' hende da, og det gik godt,
Først var hun taus, saa skjændte hun saa smaat,
Det var for mig en Præd'ken opad Vægge,
Jeg er jo hendes Kjæledægge!
»For denne ene Gang din Lyst jeg stiller,«
Begyndte hun og gav mig sine Briller,
»Nu gaaer Du hen et Sted, hvor selv Du vil,«
»Et Sted, hvor mange Godtfolk strømme til,«
»Hvor bedst Du overseer dem, Du dig stiller,«
»Og seer paa Mængden gjennem mine Briller,«
»Strax vil de Alle, tro Du mig paa Ordet,«
»See ud, som et Spil-Kort lagt op paa Bordet;«
»Af disse kan Du spaae, hvad der skal skee!«
Jeg sagde Tak og løb afsted og vilde see,
Men, tænkte jeg, hvor mon de Fleste komme?
Paa Langelinie? Der man bli'er forkjølet.
Paa Østergade? Bah! der er saa sølet!
Men i Theatret? det var ganske deiligt,
Den Aftenunderholdning falder just beleiligt -
- Her er jeg da! mig selv jeg forestiller;
Tillader De, jeg bruger Mosters Briller,
Alene for at see - gaae dog ei bort!
At see, om De see ud, som et Spillekort,
Af hvilket jeg kan spaae, hvad Tiden skjænker.
- Jeg deres Taushed som et Ja mig tænker;
Til Tak skal De da blive med indviet.
Her er' vi allesammen paa Partiet.
Jeg spaaer for Dem, for mig, for Land og Rige,
Nu vil vi see, hvad Kortene kan sige.*

(sætter Brillerne paa).

*Jo, det er rigtigt! nei, nu maa jeg lee!
O, gid De kunde komme op at see!
Hvor her er grumme mange Herreblade,
Og Hjerter Damer, her er' hele Rade.
Det Sorte der, ja, det er Klø'er og Spa'er.
- Nu snart et rigtigt Overblik jeg ha'er.
Spa'erdame seer jeg der med megen Vægt
Har sine Tanker vendt til Ruderknægt.
O, denne Skuen gjør mig halv beruset!
Der ligge mange Penge her til Huset,
Og Fremmede fra Verdens anden Side.
Men det var ikke det vi vilde vide.
Om Stænderne? Lad see! - ja hen i Tiden!
Men derom er det man skal læse siden;
Hvis nu jeg sladdrer, skader jeg jo Bladet,
Jeg vil ei tage bort det bedste Been af Fadet.
Theatret da? - Hver Nyhed? Smagen? Tonen?
Nei, jeg vil staae mig godt med Directionen.
Min egen Fremtid? Ja, De veed, eens eget,
Det ligger os paa Hjertet grumme meget!
Jeg seer! - Jeg kan ei sige, hvad jeg seer,
Men De vil høre det, saasnart det skeer.
Hvo er vel lykkeligst af os herinde?
Den Lykkeligste? Let jeg den skal finde!
Det er jo, - nei, det kan saa let genere,
Ja muligtviis vil det bedrøve Flere!
Hvo lever længst? Den Dame der, den Herre?
Nei, sige Sligt, er endnu meget værre!
Skal jeg da spaae om -? Nei! - Om? Nei! - Om? Nei!
Om -? Ja tilsidst saa veed jeg selv det ei;
Jeg er genert, saa let man En kan krænke:
Nu, jeg vil see da, hvad de troe og tænke
Jeg ved min hele Spaadoms Kraft skal skjænke.
De troe? Nei, hvad behager? Rundtomkring
De troe, det ende vil med Ingenting,
De veed for vist de faae kun Klang og Kling.
Saa tier jeg, høistærede Forening,
Jeg skylder Dem at have deres Mening!*

Digtet blev ypperligt fremsagt og Declamatoren gjorde stor Lykke. Mellem Tilskuerne var Volonteuren fra Hospitalet, der syntes at have forglemt sit Eventyr Natten forud, Kaloskerne havde han paa, thi de vare ikke blevne afhentede, og da der var sølet paa Gaden, kunde de jo gjøre ham god Tjeneste.

Digtets Begyndelse syntes han godt om, ja fandt endogsaa Ideen heldig; men at det Hele, ligesom Rhinstrømmen, faldt høist ubetydeligt ud, viste, at Forfatteren havde ingen Opfindelse! Instinctet gjør Alt hos ham. Her var nu saadan en ypperlig Leilighed til at have sagt noget piquant!

Ideen beskæftigede ham imidlertid, han gad nok have saadanne Briller, maaskee naar man rigtigt brugte dem, kunde man see Folk lige ind i Hjerterne, det var egentligt interessantere, meente han, end at see, hvad der skulde skee næste Aar, for det fik man nok at vide, men derimod det andet aldrig. »Jeg kan tænke mig nu hele den Række af Herrer og Damer der paa første Bænk, - kunde

man see dem lige ind i Brystet, ja, der maatte da være en Aabning, en Slags Boutik; naa, hvor mine Øine skulde gaae i Boutikker! hos den Dame der, vilde jeg vist finde en stor Modehandell! hos hende der er Boutikken tom, dog kan den trænge til at reengjøres; men der vilde ogsaa være solide Boutikker! ak ja!« sukkede han, »jeg veed een, i den er Alting solidt, men der er allerede en Bodsvend, det er det eneste daarlige i hele Boutikken! Fra en og anden vilde det raabe: 'Vær saa god og træd indenfor!' Ja, gid jeg kunde træde indenfor, som en net lille Tanke gaae gennem Hjerterne!«

See, det var Stikord for Kaloskerne, hele Volonteuren svandt sammen og en høist usædvanlig Reise begyndte midt igjennem Hjerterne paa den forreste Række Tilskuere. Det første Hjerter, han kom igjennem, var en Dames; men øieblikkelig troede han at være paa det orthopædiske Institut, i det Værelse, hvor Gips-Afstøbningerne af de forvoxne Lemmer hænge paa Væggen; dog her var Forskjellen denne, at ude paa Institutet tages de, i det Patienten kommer ind, men her i Hjertet vare de tagne og opbevarede, i det de gode Personer vare gaaet ud. Det var Afstøbninger af Veninder, deres legemlige og aandelige Feil, som her opbevaredes.

Hurtigt var han i et andet qvindeligt Hjerter, men dette syntes ham en stor hellig Kirke. Uskyldighedens hvide Due flagrede over Høi-Altret; hvor gjerne var han ikke sjunket paa Knæ, men fort maatte han, ind i næste Hjerter, men endnu hørte han Orgeltonerne, og selv, syntes han, at være blevet et nyt og bedre Menneske, følte sig ikke uværdig til at betræde den næste Helligdom, der viste et fattigt Tagkammer, med en syg Moder; men gennem det aabne Vindue straaede Guds varme Sol, deilige Roser nikkede fra den lille Trækasse paa Taget, og to himmelblaa Fugle sang om barnlig Glæde, medens den syge Moder nedbad Velsignelse over Datteren.

Nu krøb han paa Hænder og Fødder gennem en overfyldt Slagterbod, det var Kiød og kun Kjød han stødte paa, det var Hjertet i en riig, respectabel Mand, hvis Navn vist maa findes i Veiviseren.

Nu var han i hans Gemalindes Hjerter, det var et gammelt forfaldent Dueslag; Mandens Portrait blev brugt som Veirhane, denne stod i Forbindelse med Dørene, og saaledes gik disse op og i, saasnart som Manden dreiede sig.

Derpaa kom han i et Speilkabinet, som det vi have paa Slottet Rosenborg, men Speilene forstørrede i en utrolig Grad. Midt paa Gulvet sad, som en Dalai-Lama, Personens ubetydelige jeg, forbauset ved at see sin egen Storhed.

Herefter troede han sig i et snevert Naalehuus, fuldt af spidse Naale, det er bestemt »Hjertet af en gammel ugift Jomfru!« maatte han tænke, men det var ikke Tilfældet, det var en ganske ung Militair med flere Ordener, just, som man sagde, en Mand med Aand og Hjerter.

Ganske fortunlet kom den syndige Volonteur ud af det sidste Hjerter i Rækken, han formaaede ikke at ordne sine Tanker, men meente, at det var hans alt for stærke Phantasie, der var løbet af med ham.

»Herre Gud,« sukkede han, »jeg har bestemt Ansats til at blive gal! her er ogsaa utilgiveligt hedt herinde! Blodet stiger mig til Hovedet!« og nu erindrede han sig den store Begivenhed Aftenen forud, hvorledes hans Hoved havde siddet fast mellem Jernstængerne ved Hospitalet. »Der har jeg bestemt faaet det!« meente han. »Jeg maa tage den Ting itide. Et russisk Bad kunde være godt. Gid jeg allerede laae paa den øverste Hylde!«

Og saa laae han paa den øverste Hylde i Dampbadet, men han laae med alle Klæderne, med Støvler og Kalosker paa; de hede Vanddraaber fra Loftet dryppede ham i Ansigtet.

»Hu!« skreeg han og foer ned for at faae et Styrtebad. Den opvartende Karl gav ogsaa et høit Skrig ved at see det paaklædte Menneske derinde.

Volonteuren havde imidlertid saamegen Fatning, at han hvidskede til ham: »Det er et Væddemaal!« men det første han gjorde, da han kom paa sit eget Værelse, var at faae et stort spansk Flueplaster i Nakken og et ned af Ryggen, for at Galskaben kunde trække ud.

Næste Morgen havde han da en blodig Ryg, det var det han vandt ved Lykkens Kalosker.

V. Copistens Forvandling.

Vægteren, som vi vistnok ikke have glemt, huskede imidlertid paa Kaloskerne, som han havde fundet og bragt med ud paa Hospitalet; han afhentede dem, men da hverken Lieutenanten eller nogen anden i Gaden vilde kjende sig ved dem, bleve de afleverede paa Politikammeret.

»Det seer ud, som det var mine egne Kalosker!« sagde en af de Herrer Copister, idet han betragtede Hittagodset og stillede dem om ved Siden af sine. »Der maa mere, end et Skomager-Øie, til at skille dem fra hverandre!«

»Herr Copist!« sagde en Betjent, som traadte ind med nogle Papirer.

Copisten vendte sig om, talte med Manden, men da det var forbi og han saa paa Kaloskerne, var han i stor Vilderede med, om det var dem til Venstre, eller dem til Høire, som tilhørte ham »Det maa være dem, som ere vaade!« tænkte han; men det var just ueffent tænkt, thi det var Lykkens, men hvorfor skulde ikke ogsaa Politiet kunne feile! han tog dem paa, fik sine Papirer i Lommen, nogle Manuskripter under Armen, (hjemme skulde de gennemlæses og Concepter tages), men nu var det just Søndagformiddag og Veiret godt, en Tour til Frederiksberg, tænkte han, kunde jeg have godt af! og saa gik han derud.

Ingen kunde være et mere stille og solidt Menneske, end denne unge Mand, vi unde ham ret denne lille Spadseretur, den vilde vistnok være saare velgjørende for ham oven paa den megen Sidden; i Begyndelsen gik han kun, som et vegeerende Menneske, derfor havde Kaloskerne ikke Leilighed til at vise deres Tryllekraft.

I Alleen mødte han en Bekjendt, en af vore yngre Digtere, der fortalte ham, at han Dagen efter vilde begynde sin Sommerreise.

»Naa, skal De nu afsted igjen!« sagde Copisten. »De er da ogsaa et lykkeligt, frit Menneske. De kan flyve hvorhen De vil, vi Andre har en Lænke om Benet!«

»Men den sidder fast til Brødræet!« svarede Digteren. »De behøver ikke at sørge for den Dag i Morgen, og bliver De gammel, saa faaer De Pension!«

»De har det dog bedst!« sagde Copisten, »at sidde og digte, det er jo en Fornøielse! hele Verden siger Dem Behageligheder, og saa er De Deres egen Herre! jo, De skulde prøve, at sidde i Retten med de trivielle Sager!«

Digteren rystede med Hovedet, Copisten rystede ogsaa med Hovedet, hver beholdt sin Mening og saa skiltes de ad.

»Det er et eget Folkefærd, de Poeter!« sagde Copisten, »jeg gad nok prøve paa at gaa ind i saadan en Natur, selv blive en Poet, jeg er vis paa, at jeg ikke skulde skrive saadanne Klynkevers, som de andre! - - Det er ret en Foraarsdag for en Digter! Luften er saa usædvanlig klar, Skyerne saa smukke, og der er en Duft ved det Grønne! ja, i mange Aar har jeg ikke følt det, som i dette Øieblik.«

Vi mærke allerede at han er blevet Digter; at antyde dette, vil i de fleste Tilfælde være, hvad Tydskeren kalder »abgeschmackt«, det er en taabelig Forestilling, at tænke sig en Digter

anderledes end andre Mennesker, der kan mellem disse være langt mere poetiske Naturer, end mangan stor erkjendt Digter er det; Forskjellen bliver kun, at Digteren har en bedre aandelig Hukommelse, han kan holde paa Ideen og Følelsen til den klart og tydeligt er legemliggjort ved Ordet, det kunne de Andre ikke. Men at gaae over fra en hverdags Natur til en begavet er altid en Overgang, og saaledes maa den blive iøinefaldende hos Copisten.

»Den deilige Duft!« sagde han, »hvor minder den mig ikke om Violerne hos Tante Lone! Ja, det var da jeg var en lille Dreng! Herre Gud, det har jeg i mange Tider ikke tænkt paa! den gode gamle Pige! hun boede der omme bag Børsen. Altid havde hun en Qvist eller et Par grønne Skud i Vand, Vinteren maatte være saa stræng den vilde. Violerne duftede, mens jeg lagde de opvarmede Kobberskillinger paa den frosne Rude og gjorde Kighuller. Det var et artigt Perspektiv, Udenfor i Canalen laae Skibene indefrosne, forladte af hele Mandskabet, en skrigende Krage var da hele Besætningen; men naar saa Foraaret luftede, saa blev der travlt; under Sang og Hurraraab saugede man Isen itu, Skibene bleve tjærede og taklede, saa foer de til fremmede Lande; jeg er blevet her, og maa altid blive, altid sidde paa Politikammeret og see de Andre tage Pas til at reise udenlands, det er min Lod! O, ja!« sukkede han dybt, men standsede i det samme pludselig. »Herre Gud, hvad gaaer der dog af mig! saadan har jeg aldrig før tænkt eller følt! Det maa være Foraarsluften! det er baade ængsteligt og behageligt!« Han greb i Lommen til sine Papirer. »Disse give mig andet at tænke paa!« sagde han og lod Øinene glide hen over det første Blad. »Fru Sigbrith, original Tragedie i fem Acter,« læste han, »hvad er det! og det er jo min egen Haand. Har jeg skrevet den Tragedie? Intriguen paa Volden eller store Bededag, Vaudeville. - Men hvor har jeg faaet den? Man maa have puttet mig det i Lommen, her er et Brev?« ja, det var fra Theater-Directionen, Stykkerne vare forkastede og Brevet selv var slet ikke høfligt stilet. »Hm! hm!« sagde Copisten, og satte sig ned paa en Bænk; hans Tanke var saa elastisk, hans Hierte saa blødt; uvilkaarligt greb han en af de nærmeste Blomster, det var en simpel lille Gaaseurt; hvad Botanikeren først giennem mange Forelæsninger siger os, forkyndte den i eet Minut; den fortalte Mythen om sin Fødsel, den fortalte om Sollysets Magt, der udspændte de fine Blade og tvang dem til at dufte, da tænkte han paa Livets Kampe, der ligedan vække Følelserne i vort Bryst. Luft og Lys var Blomstens Beilere, men Lyset var den begunstigede, efter Lyset bøiede den sig, forsvandt dette, da rullede den sine Blade sammen og sov ind under Luftens Omarmelse. »Det er Lyset der smykker mig!« sagde Blomsten; »men Luften lader dig aande!« hviskede Digterstemmen.

Tæt ved stod en Dreng og slog med sin Stok i en muddret Grøft, Vanddraaberne stænkede op imellem de grønne Grene, og Copisten tænkte paa de Millioner Infusions Dyr, der i Draaberne bleve kastede i en Høide, der efter deres Størrelse var for dem, som det vilde være for os at hvirvles høit over Skylinien. Idet Copisten tænkte herpaa og paa hele den Forandring, der var foregaaet med ham smilede han: »jeg sover og drømmer!« mærkværdigt er det alligevel, hvor man dog kan drømme naturligt og selv vide, at det kun er en Drøm. Gid jeg imorgen kunde huske det, naar jeg vaagner; nu synes jeg at være ganske usædvanlig oplagt! jeg har et klart Blik over Alting, føler mig saa opvakt, men jeg er vis paa, at naar jeg imorgen husker noget af det, saa er det Vrøvl, det har jeg prøvet før! Det gaaer med alt det Kloge og Prægtige man hører og siger i Drømme, som med de Underjordiskes Guld: idet man faaer det, er det rigt og herligt, men seet ved Dagen, kun Stene og visne Blade: »Ak,« sukkede han ganske veemodig og saa paa de syngende Fugle, der nok saa fornøiede hoppede fra Green til Green. »De har det meget bedre end jeg! flyve, det er en deilig Kunst, lykkelig den, som er født med den! ja skulde jeg gaae over i noget, saa skulde det være saadan en lille Lærke!«

I det samme slog Kjoleskjøder og Ærmer sammen i Vinger, Klæderne bleve Fjer og Kaloskerne Kløer; han mærkede det meget godt og loe indvortes: »saa, nu kan jeg da see, jeg drømmer! men saa naragtigt har jeg aldrig gjort det før;« og han fløi op i de grønne Grene og sang, men der var ikke Poesi i Sangen, thi Digternaturen var borte; Kaloskerne kunde, som enhver der gjør noget til

Gavns, kun gjøre een Ting af Gangen, han vilde være Digter, det blev han, nu vilde han være en lille Fugl, men ved at blive denne, ophørte den forrige Eiendommelighed.

»Det er artig nok,« sagde han, »om Dagen sidder jeg paa Politikammeret mellem de solideste Afhandlinger, om Natten kan jeg drømme at flyve som Lærke i Frederiksberghave, der kunde s'gu' skrives en heel Folkecomedie derom!«

Nu fløi han ned i Græsset, dreiede Hovedet om til alle Sider og slog med Næbet paa de smidige Græsstraae, der i Forhold til hans nærværende Størrelse syntes store, som Nord-Afrikas Palmegrene.

Det var kun et Øieblik og det blev kulsort Nat omkring ham; en, som han syntes, uhyre Gjenstand, blev kastet hen over ham, det var en stor Kasket, som en Dreng fra Nyboder kastede over Fuglen, en Haand kom ind og greb Copisten om Ryg og Vinger, saa han peeb; i første Forskrækkelse raabte han høit! »Din uforskammede Hvalp! Jeg er Copist i Politikamret!« men det lød for Drengen som et pipipi! han slog Fuglen paa Næbet og vandrede afsted.

I Alleen mødte han to Skoledrenge af den dannede Classe, det vil sige, som Mennesker betragtet, som Aander vare de i Skolens nederste; de købte Fuglen for otte Skilling, og saaledes kom Copisten til Kjøbenhavn, hjem til en Familie i Gothersgaden.

»Det er godt, jeg drømmer!« sagde Copisten, »ellers blev jeg s'gu' vred! først var jeg Poet, nu en Lærke! ja det var da Poet-Naturen, der fik mig over i det lille Dyr! Det er dog en ynkelig Ting, især naar man falder i Hænderne paa nogle Drenge. Jeg gad nok vide, hvorledes dette løber af!«

Drengene førte ham ind i en meget elegant Stue; en tyk leende Frue tog imod dem, men hun var slet ikke fornøiet med, at den simple Markfugl, som hun kaldte Lærken, kom med ind, dog for i Dag vilde hun lade det gaae, og de maatte sætte den i det tomme Buur, som stod ved Vinduet: »det kan maaskee fornøie Poppedreng!« tilføjede hun og loe hen til en stor grøn Papegøie, der gyngede fornemt i sin Ring i det prægtige Messingbuur. »Det er Poppedrengs Geburtsdag!« sagde hun dum naiv, »derfor vil den lille Markfugl gratulere!«

Poppedreng svarede ikke et eneste Ord, men gyngede fornemt frem og tilbage, derimod begyndte en smuk Canarifugl, der sidste Sommer var bragt hertil fra sit varme, duftende Fædreland, høit at synge.

»Skraalhals!« sagde Fruen og kastede et hvidt Lommetørklæde over Buret.

»Pipi!« sukkede den, »det var et skrækkeligt Sneeveir!« og med dette Suk taug den.

Copisten, eller, som Fruen sagde, Markfuglen, kom i et lille Buur tæt op til Canarifuglen, ikke langt fra Papegøien. Den eneste menneskelige Tirade, Poppedreng kunde frempluddre, og som tidt faldt ret komik, var den: »nei, lad os nu være Mennesker!« Alt det øvrige den skreg, var ligesaa uforstaaeligt, som Kanarifuglens Qviddren, kun ikke for Copisten, der nu selv var en Fugl; han forstod inderligt godt Kammeraterne.

»Jeg fløi under den grønne Palme og det blomstrende Mandeltræ!« sang Canarifuglen, »jeg fløi med mine Brødre og Søstre henover de prægtige Blomster og over den glasklare Sø, hvor Planterne nikkede paa Bunden. Jeg saae ogsaa mange deilige Papegøier, der fortalte de moersomste Historier, saa lange og saa mange!«

»Det var vilde Fugle;« svarede Papegøien, »de havde ingen Dannelse. Nei, lad os nu være Mennesker! - Hvorfor leer du ikke? Naar Fruen og alle de Fremmede kan lee deraf, saa kan du ogsaa. Det er en stor Mangel, ikke at kunne goutere det Moersomme. Nei, lad os nu være Mennesker!«

»O husker du de smukke Piger, som dandsede under det udspændte Telt, ved de blomstrende Træer? Husker Du de søde Frugter og den kølende Saft i de vildt voxende Urter?«

»O ja!« sagde Papegøien, »men her har jeg det langt bedre! jeg har god Mad og en intim Behandling; jeg veed, jeg er et godt Hoved, og mere forlanger jeg ikke. Lad os nu være Mennesker! Du er en Digtersjæl, som de kalde det, jeg har grundige Kundskaber og Vittighed, du har dette Genie, men ingen Besindighed, gaaer op i disse høie Naturtoner, og derfor dække de dig til. Det byde de ikke mig, nei, for jeg har kostet dem noget mere! jeg imponerer med Næbet og kan slaae en 'Witz': nei lad os nu være Mennesker!«

»O mit varme, blomstrende Fædreneland!« sang Canarifuglen, »jeg vil synge om dine mørkegrønne Træer, om dine stille Havbugter, hvor Grenene kysse den klare Vandflade, synge om alle mine glimrende Brødre og Søstres Jubel, hvor 'Ørkenens Plantekilder' groe!«

»Lad dog bare være med de elegiske Toner!« sagde Papegøien. »Siig noget man kan lee af! Latter er Tegn paa det høieste aandelige Standpunkt. See om en Hund eller Hest kan lee! nei, græde kan den, men lee, det er alene givet Menneskene. Ho, ho, ho!« loe Poppedreng og tilføiede sin Vitz: »Lad os nu være Mennesker.«

»Du lille graa danske Fugl,« sagde Canarifuglen, »Du er ogsaa blevet Fange! der er vist koldt i dine Skove, men der er dog Frihed, flyv ud! De har glemt at lukke for dig; det øverste Vindue staaer aabent. Flyv, flyv!«

Instinctmæssigt adlød Copisten og var ude af Buret; i det samme knagede den halvaabne Dør ind til det næste Værelse, og smidig, med grønne, funklende Øine, sneg Huuskatten sig ind og gjorde Jagt paa ham. Canarifuglen flagrede i Buret, Papegøien slog med Vingerne og raabte: »Lad os nu være Mennesker!« Copisten følte den dødeligste Skræk og fløi afsted igjennem Vinduet, over Huse og Gader: tilsidst maatte han hvile sig lidt.

Gjenboens Huus havde noget hjemligt; et Vindue stod aabent, han fløi derind, det var hans eget Værelse; han satte sig paa Bordet.

»Lad os nu være Mennesker!« sagde han uvilkaarligt efter Papegøien, og i samme Øieblik var han Copisten, men han sad paa Bordet.

»Gud bevar' os!« sagde han, »hvor er jeg kommet her op og saaledes faldet i Søvn! det var ogsaa en urolig Drøm jeg havde. Noget dumt Tøi var den hele Historie!«

VI. Det Bedste Kaloskerne bragte.

Dagen efter, i den tidlige Morgenstund, da Copisten endnu laae i Sengen, bankede det paa hans Dør, det var Naboen i samme Etage, en ung Theolog; han traadte ind.

»Laan mig dine Kalosker,« sagde han, »der er saa vaadt i Haven, men Solen skinner deilig, jeg vilde nok ryge en Pibe dernede.«

Kaloskerne fik han paa og var snart nede i Haven, der eiede et Blomme- og et Pæretræ. Selv en saa lille Have, som denne var, gjelder inde i Kjøbenhavn for en stor Herlighed.

Theologen gik op og ned i Gangen; Klokken var kun sex; ude fra Gaden klang et Posthorn.

»O, reise! reise!« udbrød han, »det er dog det lykkeligste i Verden! det er mine Ønskers høieste Maal! da vilde denne Uro, jeg føler, stilles. Men langt bort skulde det være! jeg vilde see det herlige Schweiz, reise i Italien og -«

Ja, godt var det at Kaloskerne virkede lige strax, ellers var han kommet omkring alt for meget baade for sig selv og os Andre. Han reiste. Han var midt inde i Schweiz, men med otte Andre pakket ind i det Inderste af en Diligence; ondt i Hovedet havde han, træt i Nakken følte han sig, og Blodet var sjunket ham ned i Benene, der ophovnede, klemtes af Støvlerne. Han svævede mellem en blundende og en vaagen Tilstand. I sin Lomme til Høire havde han Creditivet, i sin Lomme til Venstre Passet og i en lille Skindpung paa Brystet nogle fastsyede Louisd'orer; hver Drøm forkyndte, at en eller anden af disse Kostbarheder var tabt, og derfor foer han feberagtig op, og den første Bevægelse, Haanden gjorde, var en Trekant fra Høire til Venstre og op mod Brystet, for at føle om han havde dem eller ei. Parapluier, Stokke og Hatte gyngede i Nættet oven over, og forhindrede saa temmeligt Udsigten, der var høist imponerende, han skottede til den, medens Hjertet sang, hvad i det mindste een Digter, vi kjende, har sjunget i Schweiz, men ikke til Dato ladet trykke:

*Ja, her er saa smukt, som Hjertet vil,
Jeg øiner Montblanc, min Kjære.
Gid bare Pengene vil slaae til,
Ak, saa var her godt at være!*

Stor, alvorlig og mørk var den hele Natur rundt om. Granskovene syntes Lyngtoppe paa de høie Klipper, hvis Top skjultes i Skytaagen; nu begyndte det at snee; den kolde Vind blæste.

»Uh!« sukkede han, »gid vi vare paa den anden Side af Alperne, saa var det Sommer og saa havde jeg hævet Penge paa mit Creditiv; den Angst, jeg er i for disse, gjør at jeg ikke nyder Schweiz, o, gid jeg var paa den anden Side!«

Og saa var han paa den anden Side; dybt inde i Italien var han, mellem Florents og Rom. Søn Tracymenes laae i Aftenbelysning, som et flammende Guld, mellem de mørkeblaa Bjerge; her, hvor Hannibal slog Flaminius, holdt nu Viinrankerne hinanden fredeligt i de grønne Fingre; yndige halvnøgne Børn vogtede en Flok kulsorte Sviin under en Gruppe duftende Laurbærtræer ved Veien. Kunde vi ret give dette Malerie, Alle vilde juble: »Deilige Italien!« men det sagde slet ikke Theologen eller een eneste af hans Reisefæller inde i Veturinens Vogn. -

I tusindeviis fløi giftige Fluor og Myg ind til dem, forgjæves pidskede de omkring sig med en Myrthegreen, Fluorne stak alligevel; ikke eet Menneske var der i Vognen, uden at jo hans Ansigt var opsvulmet og blodigt af Bid. De stakkels Heste saae ud, som Aadslers, Fluorne sad i store Kager paa dem, og kun øieblikkelig hjalp det, at Kudsken steg ned og skrabede Dyrene af. Nu sank Solen, en kort, men isnende Kulde gik igjennem hele Naturen, det var som Gravhvelvingens kolde Luftning paa en heed Sommerdag, men rundt om fik Bjerge og Skyer den forunderlige grønne Tone, som vi finde paa enkelte gamle Malerier, og naar vi ikke have oplevet et saadant Farvespil i Syden, finde unaturlig. Det var et herligt Skue, men - Maven var tom, Legemet træt, al Hjertets Længsel dreiede sig efter et Natteqvarteer; men hvorledes vilde dette blive? Man saae langt inderligere efter dette, end efter den skønne Natur.

Veien gik gjennem en Olivenskov, det var som kjørte han i Hjemmet mellem knudrede Pile, her laae det eensomme Vertshuus. En halvsnees tiggende Krøblinger havde leiret sig udenfor, den raskeste af dem saae ud, for at bruge et marryatsk Udtryk, som »Hungerens ældste Søn, der havde naaet sin Myndigheds Alder,« de Andre vare enten blinde, havde visne Been og krøb paa Hænderne, eller indsvundne Arme med fingerløse Hænder. Det var ret Elendigheden trukken frem af Pjalterne. »Eccellenza, miserabili!« sukkede de og strakte de syge Lemmer frem. Vertinden selv med bare Fødder, uredt Haar og kun iført en smudsig Bluse, tog imod Gjæsterne. Dørene vare bundne sammen med Seglgarn; Gulvet i Værelserne frembød en halv oprodet Brolægning med Muurstene; Flagermuus fløi hen under Loftet, og Stanken herinde - -

»Ja, vil hun dække nede i Stalden!« sagde een af de Reisende, »dernede veed man dog hvad det er man indaander!«

Vinduerne bleve aabnede, for at der kunde komme lidt frisk Luft, men hurtigere end denne kom de visne Arme ind og den evige Klynken: miserabili, Eccellenza! Paa Væggene stode mange Inskriptioner, Halvdelen var imod bella Italia!

Maden blev bragt frem; der var en Suppe af Vand, kryddret med Peber og harsk Olie. Denne sidste spillede Hovedrollen ved Salaten; fordærvede Æg og stegte Hanekamme vare Pragtretterne; selv Vinen havde Afsmag, det var en sand Mixtur.

Til Natten bleve Kufferterne stillede op for Døren; een af de Reisende havde Vagt, medens de Andre sov; Theologen var den Vagthavende; o hvor kvalmt var der ikke herinde! Heden trykkede, Myggene surrede og stank, miserabili udenfor klynkede i Søvn.

»Ja, reise er godt nok!« sukkede Theologen, »havde man bare intet Legeme! kunde dette hvile og Aanden derimod flaggre. Hvor jeg kommer, er der et Savn, der trykker Hjertet; noget bedre, end det Øieblikkelige, er det jeg vil have; ja noget bedre, det Bedste, men hvor og hvad er det! jeg veed i Grunden nok, hvad jeg vil, jeg vil til et lykkeligt Maal, det Lykkeligste af Alle!«

Og i det Ordet var udtalt, var han i Hiemmet; de lange hvide Gardiner hang ned for Vinduet og midt paa Gulvet stod den sorte Liigkiste, i den laae han i sin stille Dødssøvn, hans Ønske var opfyldt, Legemet hvilte, Aanden reiste. Priis Ingen lykkelig, før han er i sin Grav, var Solons Ord, her fornyedes Bekræftelsen.

Ethvert Liig er Udødelighedens Sphinx; heller ikke Sphinxen her paa den sorte Sarkophag besvarede for os, hvad den Levende to Dage forud havde nedskrevet:

*Du stærke Død, din Taushed vækker Gru;
Dit Spor er jo kun Kirkegaardens Grave.
Skal Tankens Jakobs-Stige gaae itu?
Staaer jeg kun op, som Græs i Dødens Have?*

*Vor største Liden tidt ei Verden seer!
Du, som var ene, lige til det sidste,
I Verden meget trykker Hjertet meer,
End Jorden, som de kaste paa din Kiste!*

To Skikkelser bevægede sig i Værelset; vi kjende dem begge: det var Sorgens Fee og Lykkens Udsendte; de bøiede sig over den Døde.

»Seer Du,« sagde Sorgen, »hvad Lykke bragte vel dine Kalosker Menneskeheden?«

»De bragte i det mindste ham, som blunder her, et varigt Gode!« svarede Glæden.

»O nei!« sagde Sorgen; »Selv gik han bort, han blev ikke kaldet! hans aandelige Kraft her var ikke stærk nok til at hæve de Skatte hist, som han efter sin Bestemmelse, maa hæve! Jeg vil vise ham en Velgjerning!«

Og hun tog Kaloskerne af hans Fødder; da var Dødssøvnen endt, den Gjenoplevede reiste sig. Sorgen forsvandt, men ogsaa Kaloskerne; hun har vist betragtet dem som sin Eiendom.